

νεῦρα, ἀτε ἀποτελοῦντα οἶνει προέκτασιν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐγκεφαλικοῦ ἴστοῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀνήκοντα τῷ κεντρικῷ νευρικῷ συστήματι ἢ τῷ περιφερικῷ (πρβλ. Paul Lefert, Φυσιολ. § 220. σ. 225. — Viault et Jolyet, Φυσιολ. σ. 691. Λ. Παπαϊωάννου, 'Ανατ. τόμ. Γ', §§ 1332. 1333. 1334 καὶ 1348).

**265. Ο ἔρεθισμὸς γιγνόμενος ἐν τῇ αἰσθήσει,
οἰδῆποτε, συναντᾶ ἐν αὐτῇ διφυῖ νευρίνη
οὐδίαν.**

Κατὰ τὴν ἐμὴν δὲ γνώμην ὁ ἔρεθισμὸς ὁ γιγνόμενος ἐν τῇ αἰσθήσει, οἰδῆποτε, συναντᾶ ἐν αὐτῇ διφυῖ νευρίνην οὐσίαν: 1) αὐτὴν τὴν νευρικὴν ἵνα· 2) τὸ μεταπεπλασμένον μέρος αὐτῆς· καὶ ἔκεινη μὲν συνδέει τοῦτο πρὸς τὸ οἰκεῖον νευρικὸν κύτταρον τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸ οἰκεῖον εἰδικὸν κέντρον καὶ δι' αὐτοῦ αὖθις πρὸς τὰ λοιπὰ ψυχικὰ κέντρα, τοῦτο δὲ δέχεται τοὺς ἔξωθεν ἔρεθισμούς (§ 89). ἔρεθιζεται δὲ σύμπασα μὲν ἡ διφυὴς αὕτη νευρίνη οὐσία, ἀλλὰ δὲν μεταβιβάζεται συμπάσης ὁ ἔρεθισμός, τὸ κύριον περιεχόμενον τοῦ αἰσθήματος, ἀλλὰ μόνης τῆς νευρικῆς ἵνδες, ὁ αὐτὸς ὅν (§§ 168), ἥτις μεταδιδοῦσα τὸν ἑαυτῆς ἔρεθισμὸν εἰς τὸ οἰκεῖον κύτταρον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ οἰκεῖον εἰδικὸν κέντρον καὶ δι' αὐτοῦ αὖθις εἰς σύμπαντα τὰ ψυχικὰ κέντρα, διεγείρει σύμπασαν τὴν ἀντιληπτικὴν οὐσίαν. Διεγερθεῖσα δ' αὕτη καθ' ἄπασαν αὐτῆς τὴν ἔκτασιν δρᾷ ὡς μονὰς (§§ 32. 33. 34) καθ' ἄπασαν αὐτῆς τὴν μάζαν. Οὕτω δὲ δρῶσα ἀντιλαμβάνεται τοῦ ἐν τῇ νευρίνῃ οὐσίᾳ τῆς αἰσθητηρίου συσκευῆς συμβαίνοντος.

Οὕτω δ' ἡ διέγερσις τῆς νευρίνης οὐσίας τῆς αἰσθητηρίου συσκευῆς γίγνεται μὲν ἀντιληπτή, συγειδητή ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς αἰσθήσεως τῆς οὖσης πνευματικῆς δυνάμεως οὐχὶ φυσιολογικῆς (πρβλ. Kirchner, Psychol. S. 82) ἢ μᾶλλον τῆς οὖσης φυσιολογικῆς μέν, φάσινεται, τῇ μορφῇ, πνευματικῆς δε, φάσινεται, τῇ οὖσῃ, τῆς ἀντιληπτικῆς οὐσίας προσεχούσης πάντοτε (§§ 79. 157) (πρβλ. καὶ H. Ritter, Log. u. Metaph. Bd. I.

§ 142. S. 181.—J. Béclard, Physiologie, p. 1088), ἀλλ' ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἔξωτερικῇ αἰσθήσει.

266. Ἐν τῇ ἔξωτερικῇ αἰσθήσει λαμβάνουσι χώραν κυρίως τέσσαρες πράξεις.

Τίνες;

Ἐνταῦθα λαμβάνουσι χώραν κυρίως τέσσαρες πράξεις: 1) ἡ πρᾶξις τῆς διεγέρσεως τῆς διφυοῦς νευρίνης οὔσιας τῆς αἰσθητηρίου συσκευῆς, 2) ἡ πρᾶξις τῆς διεγέρσεως τοῦ οἰκείου κυττάρου τῆς κεντρομόλου νευρικῆς ἴνδος καὶ διὸ ἀπό τοῦ οἰκείου εἰδικοῦ κέντρου αὐτοῦ καὶ διὸ ἀπό τοῦ συμπάντων τῶν ψυχικῶν κέντρων, 3) ἡ πρᾶξις τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἐν τῇ νευρίνῃ οὔσιᾳ τῆς αἰσθητηρίου συσκευῆς, οὕτῳ μεταπεπλασμένῳ μέρει τῆς κεντρομόλου νευρικῆς ἴνδος, συμβαίνοντος, καὶ 4) ἡ πρᾶξις τῆς προσοχῆς.

Η μετάδοσις δὲ τῆς πρώτης πράξεως εἰς σύμπασαν τὴν ἀντιληπτικὴν οὔσιαν καὶ ἡ οὖτως εἰπεῖν συνεργασία συμπάντων τῶν ψυχικῶν κέντρων ἀπαιτεῖ τὴν κατανάλωσιν χρόνου τινός· ὥστε αἱ τρεῖς πρῶται πράξεις φυσικῶς ἐν εἴνε σύγχρονοι· ἡ διέγερσις τῆς νευρίνης οὔσιας τῆς αἰσθητηρίου συσκευῆς προκιγεῖται τῆς διεγέρσεως τῆς ἀντιληπτικῆς καὶ αὕτη τῆς ἀντιλήψεως αὐτῆς ὑπὲν αὐτῆς (πρᾶλ. καὶ Lefert, § 218, σ. 221.—Helmholtz, Ueber den zeitlichen Verlauf der Nervenerregung in Müllers Archiv für Anat. u. Physiologie, 1850—1852).

267. Συμπέρασμα.

Κατὰ τὰ ήδη εἰργμένα αἱ ἀντιλήψεις τῶν εἰδικῶν αἰσθημάτων ἡ ἐντυπώσεων: τοῦ φωτός, τῶν χρωμάτων, τοῦ ἤχου, τῶν ὄσμῶν, τῶν χυμῶν καὶ τῶν ἀφῶν λαμβάνουσι μὲν χώραν ἐν ταῖς εἰδικαῖς αὐτῶν αἰσθητηρίαις συσκευαῖς, ἀλλ ἐπειδὴ αἱ αἰσθητήριαι συσκευαὶ εἴνε μέρη τοῦ ἐγκεφάλου, ἀτε προεκβολαὶ αὐτοῦ, συμβαίνουσιν ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ κεντρικῷ νευρικῷ συστήματι ἡ ἕνα ωριμότερος ἐν τινι μέρει αὐτοῦ (πρᾶλ. καὶ Λ. Παπαϊωάννου 'Ανατ. τ. Γ', § 1334 σ. 245).

Διὸ δὲ οὔτε τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα καὶ μάλιστα τὸ κέντρον τῶν κέντρων, ὁ ἐγκέφαλος, ὃνευ τοιούτων περιφερικῶν συσκευῶν, οὔτε τοιαῦται τινες περιφερικαὶ αἰσθητήριαι συσκευαὶ ὃνευ διμοουσίου συνδέσμου αὐτῶν πρὸς αὐτὸν θὰ ἡδύναντο νὰ παραγάγωσι τοιούτον φαινόμενον, οἷον τὸ αἴσθημα.

268. Δεύτερον συγπέρασμα γενικώτερον.

'Εκ τῶν ηδη δ' εἰρημένων ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐν §§ 32—33, 42, 78—84. 87. 94. 98. 168—171. 206. 264 καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ, γίγνεται ἔχον, ὅτι τό τε περιφερικὸν τό τε κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα εἶνε διεσκευασμένον σύτως, φέτε τὸ μὲν πρῶτον νὰ δέχηται τὰ ἔρεθίσματα ἔξωτερικά τε καὶ ἐσωτερικὰ καὶ νὰ εἰδικεύῃ αὐτὰ συνφόδια τῇ φύσει 1) ἑαυτοῦ, 2) τοῦ αἵτίου αὐτῶν, τὸ δὲ δεύτερον νὰ διεγείρηται, ἀλλοιώτας, διὰ τῆς κεντρομόλου γευρικῆς τῆς συνδεούσης τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ περιφερικοῦ καὶ συνδιεγγερμένον καὶ συνδρῶν αὐτῷ νὰ ἀντιλαμβάνηται αὐτῶν αὐτόθι εἰδικευμένων καὶ μεταβάλλον αὐτὰ ἔξ οὐλικῶν εἰς οὐλα νὰ τοποθετῇ ἔκαστον αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως ἐν τῷ οἰκείῳ αὐτοῦ ψυχικῷ κέντρῳ μετάγον αὐτὰ οὐλως αὐτόσε (πρᾶλ. καὶ Κατσαρᾶν, Παθολ. τῶν νεύρων, τόμ. B', σ. 114) καὶ νὰ τηρῇ αὐτὰ ἐν τοῖς οἰκείοις αὐτῶν ψυχικοῖς κέντροις μέχρι συντελείας τοῦ ἀτόμου, ἀκαταλήπτως μὲν ἀλλὰ πιθανώτατα διά τινος διαρκοῦς μοριακῆς τροποποιήσεως (Modification) αὐτῶν, νὰ παράγῃ ἐν ᾧ πλείω τούτων κατὰ βούλησιν ἢ καὶ μὴ (πρᾶλ. καὶ Κατσαρᾶν, Παθολογία τῶν νεύρων, τόμ. B', σ. 114—116) καὶ νὰ γεννᾷ τὸ συνεχὲς αὐτῶν, τὴν συνάφειαν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, καὶ νὰ δημιουργῇ, πλάσσῃ καθολικὸν ἀπεικόνισμα τοῦ ἔξωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου, οὗ ἀπεικονίσματος ἡ διατύπωσις ἡ ὅσον οἷόν τε ἀκριβῶς σύμφωνος πρὸς τὸ πρωτότυπον, τὴν πραγματικότητα, τὴν ἀλήθειαν, εἴνε ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως (H. v. Schöler, Krit. der wissensch. Erkenntniss. S. 484).

**269. Αἰσθημα δυνατὸν νὰ παραχθῇ καὶ ἐν ἄλλῃ
μοίρᾳ τῆς νευρίνης οὐσίας τῆς ὑποκαθιστώσης
τὸ ἔγω.**

Κατὰ τὰ ἐν §§ 78, 79 δὲ καὶ τὰ ἡδη εἰργμένα §§ 264—268, μ.σῖρά τις τῆς νευρίνης μάζης τῆς ὑποκαθιστώσης τὸ ἔγω (§ 78) κεκτημένη τοιαῦτα ἀνατομικὰ σκοιτχεῖα δυνάμενα νὰ ὑποστῶσιν ἀλλοίωσιν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῆς περιφερικῆς νευρίνης οὐσίας τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν δύναται νὰ παρχγάγῃ αἰσθημα ἀνάλογόν πως πρὸς τὸ ἐκείνης, καίτοι δλῶς ὑποκειμενικὸν καὶ ἐν τέλεον ἀνίκανον, ἵνα ὑψωθῇ πρὸς εἰδικήν ἔκφανσιν.

Ἐντεῦθεν δῆλον διετί : 1) εἰς τυφλοὺς καὶ κωφούς, ὃν δὲ γκέφαλος εἶνε ἀνέπαφος καίτοι ἐλλείπει ἡ τελικὴ περιφερικὴ συσκευὴ καὶ ἐπομένως πᾶν αἴσθημα φωτὸς καὶ ἥχου, γενιῶνται δι' ἡλεκτρικοῦ ῥεύματος ἐσωτερικὰ ἐρεθίσματα ἦτοι ὑποκειμενικὰ αἰσθήματα φωτὸς καὶ ἥχου, 2) μετ' ἐκρίζωσιν τῆς ὀπτικῆς καὶ ἀκουστικῆς μοίρας τὸ ζῷον τὸ τυφλὸν ἢ κωφὸν καταστὰν βαθμηδὸν καίτοι ἀτελέστατα ἀνακτᾶται αὕθις τὴν δρασιν καὶ ἀκοήν, ἐξ οὗ ὁ Wundt (ὑπερασπιστὴς τῆς λειτουργικῆς ἀδιαφορίας τῆς ἐσωτερικῆς νευρίνης συσκευῆς) συμπεραίνει ἐναντίον εἰδικῆς ἐνεργείας τῶν κεντρικῶν μερῶν χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὅψει πλὴν τῶν εἰργμένων, ὅτι 1) ἡ ἀποκατάστασις εἶνε ἀτελής, 2) αἱ μοίραι δὲν εἶνε ἀκριβῶς ὠρισμέναι καὶ λοιπὸν δὲν δύνανται καὶ ἀκριβῶς νὰ ἐκρίζωθῶσι, 3) διὰ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν προκαλοῦνται ἀλλοιώσεις ἐν τοῖς γειτονικοῖς κυττάροις, ἀτινα ἀναλαμβάνουσι τὰς λειτουργίας τῶν ἐξερρίζωμένων μερῶν μερικῶς.

Ἐπαναλαμβάνων δὲ τὴν ἐμὴν γνώμην λέγω, ὅτι τὸ κύριον μέρος τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας: τῆς εἰδοποιήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐρεθίσματος πίπτει πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν αἰσθητήριον συσκευήν· ὅτι μόνον τὰ ἐξωτερικὰ ἐρεθίσματα ἐκλύουσι, τούλαχιστον ἐν τῇ πρώτῃ ἀντιλήψει (§ 80) τὴν εἰδικὴν ποιότητα τοῦ αἰσθήματος (§ 77), διότι ἄλλως, εἰ ἡ ποιότης ἦτο ἐξηρτημένη εἴτε ἐκ μόνης τῆς ποιότητος τοῦ σχετικοῦ νεύρου, καθ' ἀδιοξάξει ὁ περιώνυμος φυσιολόγος Johannes Müller, εἴτε ἐκ μόνης τῆς φαῖᾶς οὐσίας τῶν ἡμίσφαιρίων τοῦ προσθίου ἐγκεφάλου, καθ' ἀδιοξάζουσι πάντες οἱ λο-

ποὶ φυσιολόγοι, ἡ περιφερικὴ αἰσθητήριος συσκευὴ θὰ ἦτο ὅλως πάρεργος, καὶ ἡ θαυμασία τεχνήσσα, κατασκευὴ τῶν αἰσθητηρίων ὄργάνων θὰ ἦτο ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς ὄργαντος γενέσεως ὅλως ἀκατανόητος (πρβλ. καὶ Josef Müller, System der Philos. S. 178—180).

270. Διὰ τῆς ἐμῆς ὑποθέσεως διευκολύνεται μεγάλως ἡ λύσις τοῦ προβλήματος.

Διὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης βεβαίως δὲν αἴρεται μὲν τὸ δυσεπίλυτον τοῦ προβλήματος, διὸ οὓς εἴρηται λόγους (ἢ 250—258)· ἀλλ᾽ ὅπωσδήποτε διευκολύνεται μεγάλως· διότι ἐν ταῖς εἰδικαῖς ταύταις συσκευαῖς καθίσταται δυνατὴ ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ δέουσα διάταξις τῶν θλικῶν σημείων τοῦ ἀντικειμένου, διὸ ὥν θὰ διευκολύνετο τῇ χ (νοούσῃ) οὐσίᾳ τὰ μέγιστα ἡ σύγχρονος ἀντίληψις τῶν ἔγχώρων καὶ τῶν ἔγχρόνων σχέσεις τῶν σημείων τούτων, ἐξ οὗ ἔγχωρος καὶ ὁ ἔγχρονος σχήματισμὸς αὐτοῦ καὶ δὴ ἡ ἀντίληψις, ἡ ἐποπτεία, αὐτοῦ πρῶτον καὶ ἡ κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν ἀναπαραγωγὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ἦτοι ἡ παράστασις δεύτερον.

271. Πῶς μεταδίδοται τὸ ἐρέθισμα τὸ γιγνόμενον ἐν τῷ μεταπεπλασμένῳ μέρει τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τὰ λοιπὰ αὐτοῦ μέρη καὶ δὴ εἰς τὸ κέντρον τῶν κέντρων: τὸν ἔγκεφαλον; καὶ πῶς ἔκ τινος ἄλλου σημείου εἴτε κεντρικοῦ εἴτε περικεντρικοῦ εἰς τὰς περιφερικὰς αἰσθητηρίους εἰδικὰς ταύτας συσκευάς ἐροῦμεν προϊόντες.

Πῶς ὅμως τὸ ἐρέθισμα τὸ γιγνόμενον ἐν τῷ μέρει τούτῳ τοῦ νευρικοῦ στοτήματος τῷ μεταπεπλασμένῳ, μεταδίδοται εἰς τὰ λοιπὰ αὐτοῦ μέρη καὶ δὴ εἰς τὸ κέντρον τῶν κέντρων: τὸν ἔγκεφαλον; καὶ πῶς ἔκ τινος ἄλλου σημείου εἴτε κεντρικοῦ εἴτε περικεντρικοῦ εἰς τὰς περιφερικὰς αἰσθητηρίους εἰδικὰς ταύτας συσκευάς ἐροῦμεν προϊόντες.

Εἴρηται δ' ἐν § 9 ἐν τῇ 4ῃ φιλοσοφικῇ θέσει, ὅτι τὸ οὐκεγών

νοεῖται ὡς ἐνεργεῖν, ἀλλοιοῦν, διατιθέναι (πρβλ. καὶ Ludwig Weis, Anti-Materialism. Bnd. I. S. 193).

Τὸ ἐγώ δ' ὡς τοιοῦτον εἶνε μὲν κεχωρισμένον τοῦ οὐκεγώ καὶ ὡς κεχωρισμένον ἀποτελεῖ ἴδιαν ἀτομικότητα, ἀλλ' ὡς μέρος τοῦ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ εἶναι κεῖται ἐν αὐτῷ. Καὶ οὐδὲν ἐν τῇ ὑπάρξει, λέγει ὁ Weis (Anti-Materialism. I. S. 83), ἵσταται μομονωμένον ή ἄνευ συναφείας μετὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ κόσμου· τὰ πάντα ἵστανται ἐν ἀναφορᾷ πρὸς ἄλληλα, καὶ η ἀναφορὰ αὕτη εἶνε πανταχοῦ δυνατή, ἐνεργοῦσα, ἐνεργός. Κείμενον δ' ἐν αὐτῷ ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ ἐν ὅλῳ.

"Ωστε τὸ ἐγώ ὡς μέρος τοῦ οὐκεγώ καὶ τὸ οὐκεγώ ἦτοι τὰ καθ' ἕκαστον ὄντα εἶνε σημεῖα ὑλικὰ τοῦ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ εἶναι συνδεόμεται δι' αὐτοῦ πρὸς ἄλληλα οὐσιωδῶς. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, τὰ καθ' ἕκαστον ὄντα, ἐν εἰς καὶ τὸ ἐγώ, ἀποτελεῖσιν ἐν ὅλον ὄργανικῶς οὖτως εἰπεῖν συνδεόμενον.

Τοῦ ὄντος δὲ τούτου κέντρον εἶνε τὸ ἐγώ, ἀκτῖνες δὲ τὸ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ εἶναι ἦτοι τὰ ὑλικοπνευματικὰ μόρια καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν παραχθέντα καὶ ἐν αὐταῖς πλέοντα καθ' ἕκαστον ὄντα. Διότι τὸ ἐν χώρῳ καὶ χρόνῳ εἶναι ἐπέθη ἐν τῷ συμβόλῳ (§ 9, Θέσις 4) ὡς φύσις, ἡ δὲ φύσις ἐνοήθη ὡς ὑλικοπνευματικὰ μόρια ἀτομα (=φύσις=ὑλικοπνευματικὴ οὐσία), ἔξ ὧν τὰ χημικὰ στοιχεῖα, ἔξ ὧν τὰ καθ' ἕκαστον ὄντα. Οὗτοι δὲ τὸ μὲν ἐγώ εἶνε κέντρον, τὰ δὲ ὑλικοπνευματικὰ μόρια, ἀτομα, ἦτοι τὰ χημικὰ στοιχεῖα ἦτοι τὰ καθ' ἕκαστον ὄντα ἀκτῖνες ἐπ' ἀπειρον προεκβαλλόμεναι.

272. Τὸ ἐγώ γνωρίζει τὰ χημικὰ στοιχεῖα καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν συνεστηκότα σώματα, καθ' ὃν τρόπον γνωρίζει τὸ ἐν φΈ κεῖται σῶμα.

Νῦν δὲ δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι τὸ ἐγώ γνωρίζει τὰ χημικὰ στοιχεῖα καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν συνεστηκότα σώματα καθ' ὃν τρόπον γνωρίζει τὸ ἐν φΈ κεῖται σῶμα, ὅπερ εἶνε τὰ πρῶτα σημεῖα τῶν ἀπειρων ἀκτίνων.

Πῶς δὲ τὸ ἐγώ γνωρίζει τὸ ἐν φΈ κεῖται σῶμα;

Ἐὰν δὲ τοῦτο εἴνε ὁμοτόν νὰ γνωσθῇ, εἴνε ὁμοτόν νὰ γνωσθῶσι καὶ τὰ μετ' αὐτοῦ ἀμέσως συνδεόμενα ἔτερα σημεῖα τῶν ἀπείρων τούτων ἀκτίνων.

Ο τρόπος δὲ καθ' ὃν τὸ ἐγώ κταται τὴν ὄλικὴν ἀντίληψιν τῆς ἴδιας αὐτοῦ ὀργανικῆς ὑπάρξεως καὶ ζωῆς ἦτοι τὰ ἀμέσως μετ' αὐτοῦ συνεχόμενα ὑλικοπνευματικὰ μόρια ἐμφανιζόμενα ὡς ἀνατομικὰ στοιχεῖα ἐφ' ὃσον εἴνε ὁμοτόν, διότι μεταφυτικὴ γνῶσις αὐτῶν καὶ κατ' αὐτὸν τὸν μέγχιν εὐαγγελιστὴν τοῦ ὑλισμοῦ Lange (Geschichte des Material. II. S. 423) εἴνε ἀνέφικτος (πρβλ. καὶ Fr. Kirchner, Psych. S. 142—144), εἴρηται ἐν § 12, 13, 26, 30—72.

Ως λοιπὸν τὸ ἐγώ γνωρίζει τὰ ἀμέσως μετ' αὐτοῦ συνεχόμενα ὑλικοπνευματικὰ μόρια ὑπὸ τὴν τελευταίαν μορφὴν τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων, οὕτω γνωρίζει καὶ τὰ συνεχόμενα μετ' αὐτῶν ὑπὸ τελευταίαν μορφὴν τῶν χημικῶν στοιχείων.

Η γευρίνη ὁ' ἵς εἴτε ἐπὶ τοῦ περιφερικοῦ πέρατος αὐτῆς εἴτε ἐπὶ τοῦ κορμοῦ αὐτῆς εἴτε ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἐκφύσεως ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ψυχικοῦ νευρικοῦ κέντρου ἐρεθίσθῃ παράγει, ὃσον ἀφορᾷ, ἐννοεῖται, εἰς τὴν γενικὴν εἰδικὴν ἰδιότητα αὐτῆς, διότι, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἡ μερικὴ εἰδίκευσις τοῦ ἐρεθίσματος ἐπιτελεῖται ἐν τῷ μεταπεπλασμένῳ περιφερικῷ πέρατι αὐτῆς, τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Διότι τὸ ἐγώ γνωρίζει τὸ δρῶν αἴτιον, ὡς ἐν ταῖς §§ 127, 205—268 εἴρηται, εἰς ἐρεθίσμον.

Λοιπὸν τὰ καθ' ἔκαστον σώματα πλέοντα ἐν τῇ φύσει: τῇ ὑλικοπνευματικῇ οὖσίᾳ ἐρεθίζουσι τὰ αἰσθητήρια κεντρομόλα νεῦρα δι' ἐπαφῆς καὶ μακρὰν ἀν καίνται· διότι τὰ ὑλικοπνευματικὰ μόρια, τὰ ὅποια ἐμφανίζονται ὡς χημικὰ στοιχεῖα καὶ τὰ ὅποια πληροῦσι τὸν χῶρον, χρησιμεύουσιν ὡς ὑλικαὶ ἀκτίνες προεκβαλλόμεναι καὶ ἐνούμεναι οὖσιαδῶς μετὰ τοῦ περιφερικοῦ πέρατος τῶν κεντρομόλων αἰσθητηρίων νεῦρων. "Ωστε μεταξὺ τοῦ κέντρου (τοῦ ἐγώ) καὶ τῶν ἀπείρων ὑλικῶν σημείων (τῶν ὑλικοπνευματικῶν μορίων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παρηγμένων καθ' ἔκαστον ὅντων) τῶν ἀποτελούντων τὰς παρεκβολὰς τῶν ἐξ αὐτοῦ προεκβαλλομένων ἀκτίνων ἀπόλυτον κενὸν δὲν ὑπάρχει.

**273. Τὸ δρῶν αἴτιον διεγείρει τὴν νευρίνην
οὐσίαν, ἵνα γνωρίσῃ τῷ ἐγώ τὴν οὐσίαν
καὶ φύσιν αὐτοῦ.**

Δυσκολίαι ἐν τούτῳ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δὲ γίνεται: θῆκον, ὅτι 1) τὸ δρῶν αἴτιον ἐρεθίζει τὴν νευρίνην ἵνα δι' ἐπαφῆς καὶ ἐρεθίζει αὐτὴν συμφώνως πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν αὐτοῦ· 2) ἡ νευρίνη, ἵς ἐρεθίζομένη κινεῖται καὶ κινεῖται κίνησιν σύμφωνον πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν τοῦ δρῶντος αἴτιου· 3) ἡ κίνησις δ' αὕτη τῆς νευρικῆς ἴνός, τοιαύτη οὖσα, γνωρίζει τῷ ἐγώ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν τοῦ διεγείρουτος αὐτὴν αἴτιου (§ 206).

"Ολη δ' ἡ δυσκολία συνίσταται ἐν τοῖςδε: 1) πῶς τὸ δρῶν αἴτιον ἐρεθίζει τὴν νευρικὴν κεντρομόλον ἵνα δι' ἐπαφῆς· 2) πῶς τὸ δρῶν αἴτιον διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τούτου παράγει ἀλλοίωσιν καὶ δὴ διάθεσιν σύμφωνον πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν αὐτοῦ· καὶ 3) πῶς ἡ ἀλλοίωσις αὕτη ἀποκαθίσταται αἰσθημα παριστῶν τὸ δρῶν αἴτιον κατὰ ποσὸν καὶ ποιόν.

"Οτι δ' ἡ νευρικὴ ἵς κεντρομόλου αἰσθητηρού γεύρου γνωρίζει τῇ νεούσῃ οὖσᾳ τὸ δρῶν ἐπ' αὐτὴν αἴτιον εἴτε διὰ κινήσεως εἴτε δι' ἀλλοίωσεως εἴτε διὰ διαθέσεως εἶνε ἀναμφισβήτητον γεγονός (πρβλ. Κ. Βουσάκ, Φυσιολογ. σ. 34—50 316—317—8. 405—7. Σκλαβ. περὶ τῆς ὑφῆς τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος σ. 106) (§ 81).

Πῶς διώρας γνωρίζει;

274. Λύσις κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.

Φαίνεται, καὶ τοῦτο εἶνε ἐμὴ ἐπιστημονικὴ πεποίθησις, ὅτι τὰ ὄλικοπνευματικὰ μόρια ὑπὸ τὴν τελευταίαν μορφὴν αὐτῶν τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων ἢ ὑπὸ τὴν προτελευταίαν τὴν τῶν χημικῶν τὰ συνιστῶντα τὸ σχετικὸν οὐκεγώ, ἐν φ καὶ τὸ ἐγώ, ὑφίστανται δράσεις καὶ ἔτερας ἀλληλεπιδράσεις, δρῶν τινῶν μεσολαβούντων.

'Ἐκ τῶν χημικῶν δὲ τούτων δράσεων καὶ ἀλληλεπιδράσεων ἀναπτύσσεται ἡλεκτρικόν τι ρευστόν, μοριακή τις κίνησις (πρβλ. καὶ

Aug. Forel, Gehirn und Seele, 1899. S. 17. Anmerkung.
 πρᾶλ. καὶ θεωρητικὰς ὑποθέσεις περὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ τὴν τοῦ Φραγ-
 κλίνου, τὴν τοῦ Σύμμερ καὶ τὴν νέαν παρὰ Κ. Μαρουδῆ, ἡ τηλε-
 γραφία, 1900, τεύχ. Ιον, § 28 σ. 101—7). Τὸ ἡλεκτρικὸν δὲ
 τοῦτο ῥευστὸν ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ῥευστοῦ τοῦ ὑφισταμέ-
 νου ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι διὰ τῶν αἰσθητηρίων κεντρομόλων
 νεύρων (πρᾶλ. καὶ Heinr. v. Schöler, Kritik der wissenschaft-
 lichen Erk. S. 484).

Οὕτω δὲ λύεται ἡ ίη ἀπορία: πῶς τὸ οὐκεγώ ἐρεθίζει τὴν νευρικὴν κεντρομόλογίαν;

Ἐπειδὴ δὲ τὸ οὐκεγώ, ὡς ἐν §§ 11—16. 197 εἴρηται, κέκτηται παμποίκιλον τρόπον ὑπάρξεως, θὰ εἶνε τὸ ἡλεκτρικὸν ρευστόν, ἡ μοριακὴ κίνησις, ἀνάλογον πρὸς τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεως τῶν καθ' ἔκχαστον σύντων.

Οὕτω δὲ λύεται καὶ ἡ 2^η καὶ ἡ 3^η ἀπορία.

275. Τὸ αἰσθητὸν θεωρεῖται προϊὸν δύο παραγόντων: τοῦ ἐγώ καὶ τοῦ οὐκεγώ.

Τὸ οὐκεγώ μετάγεται εἰς τὸ ἔγώ δι' ἐρεθισμοῦ τῶν αἰσθητηρίων κεντρομόλων νεύρων.

Πῶς μετάγεται·

Γνῶμαι περὶ τούτου.

Τὸ ἔγώ δέχεται τὸ οὐκεγώ μεταγόμιενον εἰς αὐτὸν καὶ
μορφοῖς αὐτὸν.

Τὸ δ' αἰσθημα θεωρεῖται, ὡς ἐν §§ 127. 205—268 εἴρηται,
προϊὸν δύο παραγόντων: τοῦ ἐγώ καὶ τοῦ οὐκεγώ (πρᾶλ. Wundt,
Lange καὶ Spencer παρὰ Fr. Kirchner, Psychologie, S. 143.
καὶ H. Ritter, Log. und Met. Bnd. I. § 145. S. 188—9).
καὶ τὸ οὐκεγώ μετάγεται μὲν εἰς τὸ ἐγώ δι' ἔρεθισμοῦ τῶν αἰσθητη-
ρίων κεντρομόλων γεύρων, ἀλλ' ἐὰν μετάγηται Α') εἴτε δι' εἰσροῆς
τοῦ ἀντικειμένου εἰς τὸ ὑποκείμενον (πρᾶλ. N. Kotζᾶν, Ιστορία
τῆς φιλοσοφίας, τόμ. I. σ. 206. 231—3. Locke: Versuch
über den menschlichen Verstand. (Philos. Bibliothek. Bnd.
50), Bnd. I. Kap. 8. § 13. S. 142. Βεν. Λέσβιον, Μεταφ.

σ. 31—23) εἴτε διὰ κινήσεως τῶν μορίων τῶν ἔξ ὡν συνεστήκασι τὰ κεντρομόλα αἰσθητήρια νεῦρα, κυματοειδοῦς, ως χορῶν τινος κρουομένης (πρᾶλ. Βουσάκ. σ. 34. Viault et Jolyet σ. 116—7. 149. 152—157), ἢν θὰ ἡδύγατό τις κατὰ τὸν Aug. Forel (Gehirn und Seele, S. 17) καίτοι ἡ φύσις αὐτῆς εἴνε μέγα αἴνιγμα (ό αὐτὸς αὐτόθι, S. 21) νὰ ὄνομάσῃ νευρικὸν κῦμα (Nervenwelle), εἴτε διὰ παλμοῦ τῶν νεύρων (Hartley, Beobachtungen über den Menschen παρὰ Noack Philosophie-Geschichtliches Lexikon. S. 333) εἴτε διὰ φεύστοῦ εἴτε ἡλεκτρικοῦ εἴτε οίουδήποτε ἄλλου διαθέοντος, ἀμά τῇ δράσει τοῦ αἰτίου, αὐτὰ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς πέρατος εἰς τὸ ἔτερον (πρᾶλ. Νεύτ. ἐν τέλει τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ. Kirchmann, Philosophie. S. 21. Βουσ. 311.—Virchow, Gesammte Abhandlungen zur wissenschaftlichen Medicin. I. S. 17. παρὰ Καρ. Σχαιδεμάχερ, Μελέται κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ, σ. 117. Körner, Der Menschengeist. S. 83—4), εἴτε διὰ χημικῆς τινος ἐπεξεργασίας ἐπινεμομένης τὸ μῆκος τῶν κεντρομόλων νευρικῶν ἴνῶν (Βουσάκ. Φυσιολ. σ. 34—35, 36—7.—Fr. Körner, Der Menschengeist. S. 83—84) (§ 301), εἴτε δι' οίουδήποτε ἄλλου μέσου ἀγνώστου, καὶ τῶν ἀποριῶν τοῦ ἡμετέρου Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου (Μεταφ. σ. 33—48) ἀνεπιλύτων μενουσῶν· Β') εἰδικευμένον ἐν τῇ νευρίγη οὔσιᾳ τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν ἢ μὴ εἰδικευμένον, ως ἀπλοῦν ἐρέθισμα, εἴνε ὅλως ἀδιάφορον, ἢ μεταγωγὴ εἴνε γεγονός, ἀτε ὑπὸ τῆς ἀνατομικῆς ἀποδεικνυομένη (πρᾶλ. Γ. Σκλαβ. περὶ τῆς ὑφῆς τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, σ. 105), καὶ ως τοιαύτη κεῖται ὑπεράνω πάσης ἀμφιβολίας (πρᾶλ. Βουσάκ. σ. 34—50. 316. 317—8. 405—7. Helmholz, Vorträge. II. S. 31. Viault et Jolyet σ. 870), τὸ δὲ ἐγὼ δέχεται τοῦτο ἀπλοῦν ἢ εἰδικευμένον καὶ μορφοῦν ἢ τοις μεταβάλλει εἰς παράστασιν ἢ διανόημα (πρᾶλ. H. v. Schöler, Krit. S. 484. Fr. A. v. Hartsen, Untersuchungen Ueber Psychologie, S. 31. 38) ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως τοῦ αἰτίου αὐτοῦ (πρᾶλ. καὶ Ἀριστοτέλη περὶ ψυχῆς, 2. § 7. πρᾶλ. καὶ Θεμίστιον, Παράφρασις τῶν περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλους (ἐκδοσίες Leonard. Spengel, 1867), λόγος τέταρτος, σ. 107—115. Descartes, Med. III. Princip. I. 66. IV. 185. Πλωτῖνος, Ἐν-

vsād. IV. 4. 13. 6. 1. Fr. Kirchner, Das Grundprincip des Weltprocesses. S. 39. f. Kant, Krit. der rein. Vern. II. 31, προλ. Fr. Kirchner, Psychol. S. 143. Joh. Chr. Losius, Philosophisches allgem. Real-Lexicon, Bnd. II. S. 178. Büchner παρὰ Fr. Kirchner, Psych. S. 74—5. J. H. v. Kirchmann, Die Verhandlungen der philos. Gesellschaft zu Berlin, Heft 16 zul 17, zul Philosophie αὐτοῦ, S. 21 zul Fr. Kirchner, Metaph. S. 217).

ΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΟΝΟΥ ΑΛΛΟΙΩΣΕΩΣ

ss 276—288.

276 "Εκαστον δὲ ἔχει ιδιον τρόπον ὑπάρξεως
καὶ δὴ σχῆμα καὶ μορφήν.

"Εκαστον δὲ ὅν, ὡς εἴρηται ἐν §§ 11—16. 197, ἔχει τῶν τρόπον ὑπάρξεως καὶ δὴ σχῆμα καὶ μορφὴν εἶτε ἀπὸ φύσεως εἶτε ἀπὸ τέχνης· τοῦτο δὲ οὕτως ἔχον διατίθησι τὸ ἐγώ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν, τὸν τρόπον τοῦ εἶναι τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Μεταγόμενον δ' οὕτως ὡς ἔχει εἰς τὸ ἐγώ καλεῖται παράστασις.

Ο ἐρεθισμὸς καὶ η ἀλλοίωσις τῆς νευρίνης οὐσίας τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν μετάγουσιν εἰς τὸ ἐγώ διὰ διαθέσεως τμηματικῶς σημεῖα δυνάμενα συντιθέμενα καταλλήλως· Ιον ἐν τῇ νευρίνῃ οὐσίᾳ τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν· Ζον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ ιδίως ἐν τῷ ἐγκεφαλικῷ φλοιῷ (Josef Müller, System der Philos. S. 179) ὅρῳ ὄντι τοῦ συνειδότος κατὰ τὰ εἰρημένα (§§ 47. 62-63. 78) γὰρ ἀποτελέσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ περὶ οὐ ὁ λόγος ὄντος, ἀντικειμένου, τοῦ οὐκεγώ, φέρουσαν τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφὴν αὐτοῦ. (§ 207) (Helmholtz, Vorträge II. S. 31. Weis, Anti-Materialism. I. S. 70—1).

Εἴρηται (§ 212) ὃς ὅτι παράστασις εἶναι σύνολον αἰσθημάτων
ὅργανικὴν ἐνότητα πρὸς ἄλληλα ἔχοντων· αἰσθηματικήν.

ρῶς ψυχικὴ κατάστασις, ἥπερ ἐμποιεῖται κατά τινα ὅλως μυστηριώδη τρόπον ἐξ ἐρεθισμοῦ καὶ ἀλλοιώσεως τῆς νευρικῆς ἴνδος καὶ τοῦ νευρικοῦ κυττάρου τῆς νευρίνγης οὔσιας τῶν αἰσθητηρίων συσκευῶν καὶ τῆς τῶν ψυχικῶν κέντρων.

Ο τρόπος δὲ τῆς μεταβολῆς τῶν αἰσθημάτων εἰς παραστάσεις ἡ διανοήματα τῆς ψυχῆς φερούσας τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφὴν τοῦ αἰτίου αὐτῶν εἶνε μυστηριώδης (Krug, Philosophisches Lex. IV. S. 440), διότι ἡ ἀλλοιώσις τῆς σχετικῆς νευρικῆς αἰσθητηρίου ἴνδος καὶ τοῦ νευρικοῦ κυττάρου· τοῦ τε περιφερικοῦ τοῦ τε κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἡ αἴσθησις εἶναι καὶ μένει ὑλικὴ μέχρι τῆς μεταγωγῆς αὐτῆς εἰς τὴν ἔδραν τῆς ψυχῆς (Lossius Philosophisches Real-Lexikon, Bnd. II. S. 178), ἐνῷ ἡ παράστασις ἡ τὸ διανόημα δὲν εἶναι πλέον ὑλικόν, ἀλλὰ πνευματικόν, ίδεωδες.

272. Πῶς γίγνεται ἡ μόρφωσις τῆς δευτερογόνου ἀλλοιώσεως ὑπὸ τοῦ ἐγώ.

Ποῦ κεῖται ἡ μορφή.

Πῶς λοιπὸν γίγνεται ἡ σχημάτισις καὶ μόρφωσις αὗτη ὑπὸ τοῦ ἐγώ τῆς δευτερογόνου, δευτεροτόκου ἀλλοιώσεως, διαθέσεως; (§§ 101—108).

Ἡ μορφὴ καὶ τὸ σχῆμα δὲν κεῖται οὕτε μόνον ἐν τῷ ἐγώ οὕτε μόνον ἐν τῷ οὐκεγώ, ἀλλ' ἐν ἀμφοτέροις, ἐὰν μορφὴ καὶ σχῆμα εἶναι τὸ εἶδος καὶ ὁ τρόπος, καθ' ἂ δι' αἰσθητικότητος παρίσταται τι (πρᾶλ. Kant παρὰ Wissner, Definitionen, Bnd. I. S. 276). Ἀλλὰ καὶ τούτου οὕτως ἔχοντος ἡ τε μορφὴ τό τε σχῆμα τοῦ οὐκεγώ εἶναι *a priori* (Kant. Krit, d. r. Vern. Philos. Biblioth. B. II. 1881 § 1. S. 72) καὶ δὴ νοητικὴ μορφὴ (πρᾶλ. H. Wolff, Specul. u. Philos. Bnd. II. S. 75).

Τὸ ἐγώ, ὡς ἐν §§ 116. 134 εἴρηται, φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ οὐκεγώ ἐν τύποις *a priori*, διότι ὑπάρχουσιν ἐν τε τῷ ἐγώ ἐν τε τῷ οὐκεγώ θεμελιώδεις καὶ συγγενεῖς τύποι, σχῆματα, μορφαί, δι' ὧν διατηρεῖται πλήρης ἀνταπόκρισις, σχέσις, ἀναφορά, μεταξὺ αὐτῶν καὶ δι' ὧν δύναται τις εἰπεῖν τὸ οὐκεγώ κεῖται ἐν τῷ ἐγώ τυπικῶς καὶ οἱ τύποι, αἱ μορφαὶ αὐτοῦ ἐν τῷ οὐκεγώ. Οἱ τύποι δὲ

τοῦ νοεῖν τοῦ ἐγώ καὶ οἱ τύποι τοῦ εἶναι τοῦ οὐκεγώ συμπίπτουσιν, ἐφχρημόζονται, συναντῶνται ἐν τοῖς θεμελιώδεσι, παραλλάσσουσι δὲ ἐν ταῖς λεπτομερείαις. Διὸ ἔκάτερον εὑρίσκει ἐκυτὸν ἐν τῷ ἑτέρῳ.

Πάντες δ' οἱ τύποι οἵ τε τοῦ νοεῖν οἵ τε τοῦ εἶναι ὑπάγονται ὑπὸ τοὺς τυπικοὺς ὅρους τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς αἰσθήσεως: τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, καὶ τὰς κατηγορίας. Καθ' ἑαυτοὺς δὲ, κανοὶ, μὴ πεπληρωμένοι, μὴ ἀναφερόμενοι ἐπὶ τὸ οὐκεγώ οἱ τύποι τοῦ ἐγώ διατελοῦσιν ἐν τῇ ψυχῇ ὅλως ἀκατάληπτοι καὶ δὴ ἄγνωστοι. Διὸ δῆνα καταληφθῶσι καὶ δὴ γνωσθῶσι δέον νὰ πληρωθῶσι. Λοιπὸν οἱ τύποι οὗτοι κείμενοι ἐν τῇ ψυχῇ ἀναμένουσιν οὕτως εἰπεῖν τὸ οὐκεγώ ἵνα πληρωθῶσιν ὑπὸ αὐτοῦ καὶ ἀνενεχθῶσιν ἐπὶ αὐτό. Τούτου δὲ γενομένου, τὸ οὐκεγώ πληροῦν τοὺς θεμελιώδεις καὶ συγγενεῖς τούτους τύπους τοῦ ἐγώ δίδωσιν αὐτοῖς τὸ σημαίνομενον αὐτῶν.

279. Ινα οἱ τύποι τοῦ νοεῖν πληρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ οὐκεγώ συμφώνως πρὸς τὰς παμποικίλους μορφὰς αὐτῶν καὶ σχήματα καὶ ἀνενεχθῶσιν ἐπὶ τὸ πληροῦν αὐτοὺς (τὸ αἴσθημα), δέον νὰ κατορθωθῇ, ἐπιτευχθῇ ἐνότης τῆς συνθέσεως τῆς συνειδήσεως.

Ἡ πρὸς τοῦτο πολλαπλὴ ἐνέργεια τοῦ ἐγώ.

Ἄλλ' ἵνα συντελεσθῇ τὸ τοιοῦτον ήτοι ἵνα οἱ τύποι τοῦ νοεῖν πληρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ οὐκεγώ συμφώνως πρὸς τὰς παμποικίλους μορφὰς αὐτοῦ καὶ σχήματα καὶ ἀνενεχθῶσιν ἐπὶ τὸ πληροῦν αὐτὸ (ἐπὶ τὸ αἴσθημα) δέον νὰ συντελεσθῇ, ἐπιτευχθῇ ἐνότης τῆς συνθέσεως τῆς συνειδήσεως §§ (109—115).

Ἐν § 115 δὲ εἴρηται, δτι ἵνα τὸ ἐγώ κατορθώσῃ τὴν ἐνότητα ταύτην τῆς συνθέσεως τῆς συνειδήσεως ήτοι τὴν μόρφωσιν, σχημάτισιν τοῦ αἰτίου τοῦ ἐρεθισμοῦ, ἐνεργεῖ πολλαπλῶς, καὶ δτι ἡ πολλαπλὴ αὕτη αὐτοῦ ἐνέργεια εἶνε ήδε: I. διάθεσις αὐτοῦ, II. ἀντίληψις τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, III. σύνοψις (ἀποταμίευσις) τῆς διαθέσεως αὐτοῦ, IV. σύνθεσις τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ, S. σύν-

θεσις τῆς ἀναπαραγωγῆς, καὶ IV. σύνθεσις τῆς ἀναγνωρίσεως· καὶ
ὅτι τὰ τρία πρῶτα ἐνεργεῖ τὸ ἔγχος διὰ τῆς αἰσθήσεως, τὰ δὲ ἕτερα
τρία διὰ τῆς αὐτενεργείας τοῦ νοῦ.

279. Π ούκεισις, δι' ᾧς κατορθοῦται ἡ μόρφω-
σις τοῦ αἰτίου τῆς ἐτερογενοῦς διαθέσεως προέρ-
χεται ἐκ τε τοῦ ἔγχος ἐκ τε τοῦ οὐκεγώ.

Τὸ φαινόμενον, ἡ ἐποπτεία, παρίσταται τῷ ἔγχῳ ὡς τι ἄγνω-
στον μὲν, συνιστάπενον δὲ ἐξ ἀπείρων ὑλικῶν σημείων,
μιορίων.

Ἡ πολλαπλὴ δὲ αὕτη σύνθεσις, δι' ᾧς κατορθοῦται, ἐπιτυγχά-
νεται, συντελεῖται ἡ σχημάτισις, ἡ μόρφωσις τοῦ αἰτίου τῆς ἐτε-
ρογόνου, ἐτερογενοῦς διαθέσεως δὲν προέρχεται εὔτε ἐκ μόνου τοῦ
αἰτίου οὔτε ἐκ μόνου τοῦ ἔγχος ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων. Ναὶ μὲν τὸ
ἔγχος ποιεῖται τοῦ νοῦ τὴν σύνθεσιν ταύτην καὶ διὰ ταύτης τὴν
ἐποπτείαν, ἀλλὰ πάντοτε τῇ βορυθείᾳ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ οὐκεγώ.
«τῇ εἰδικῇ ποιότητι κεντρικοῦ τινος νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ ἀνταποκρί-
νεται ἡ εἰδικὴ ποιότης τοῦ αἰσθητοῦ (ὑλικοῦ) αἰσθήματος» λέγει
ὁ Zimmerman (Philos, Propädeut. Psych. § 128. S. 246).

Τὰ «αἰσθήματα», λέγει ὁ Ludwig Weis (Anti-Materialism.
I. S. 70 – 71), «παρέχουσι μόνον μερικότητας (Einzelheiten) ἢ
στοιχεῖα τοῦ ἀντιληπτοῦ. Ἐν τῇ ψυχῇ ἔνοῦνται πρὸς ἐσωτερικὴν
εἰκόνα τῶν ἐξωτερικῶν, αἰσθητῶν ἀντικειμένων: τὰ μερικὰ αἰσθή-
ματα τοῦ λευκοῦ χρώματος, τοῦ γλυκέος χυμοῦ τῆς σκληρότητος
τοῦ σώματος ἔνοῦνται πρὸς τὴν ἐποπτείαν τοῦ σακχάρου, ἀλλ' εἶνε
σαφές, ὅτι ἐνταῦθα δὲν εἶνε ἀναγκαῖα οὐδεμία αὐθαιρεσία, οὐδὲν
συνεδητὸν τῆς ψυχῆς. Ἡ συγχώνευσις τῶν στοιχείων εἶνε μᾶλλον
τὸ ἀποτέλεσμα (Erfolg) τῆς ἐνότητος αὐτοῦ τοῦ πράγματος,
ὅπερ παρίσταται ὡς τι προκαταβούν (Verursachend) τὸ αἴσθημα τοῦ
λευκοῦ, σκληροῦ, γλυκέος» (Πρβλ. καὶ O. Flügel. Probl. d.
Phil. N°. 71. S. 103. Helmholtz, Vorträge. II. S. 31).

Τὴν δὲ ἐποπτείαν ἔννοεται ὁ νοῦς ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ἀντικειμένου,
ὅπερ ὡς αἰσθητὸν ἀλλ' εὖπω προσδιωρισμένον διὰ κατηγορουμένων
καλεῖται φαινόμενον (πρβλ. Kant. Crit. der rein. Vern. S.